

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA

Od początku 2016 roku na terenie całej Polski funkcjonuje system darmowej pomocy prawnej. Jest to rezultat wejścia w życie ustawy przygotowanej w Ministerstwie Sprawiedliwości zakładającej stworzenie ogólnopolskiego systemu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

Zgodnie z uchwaloną ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 294), stworzony został dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej świadczonej osobiście przez adwokata lub radcę prawnego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, z ich upoważnienia, aplikanta adwokackiego lub aplikanta radcowskiego, w lokalach udostępnionych przez gminy lub powiaty. Natomiast w punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe porad będą mogli udzielać także doradcy podatkowi – w zakresie prawa podatkowego, z wyłączeniem spraw podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz absolwenci wyższych studiów prawnych (posiadający co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej).

Od dnia 1 stycznia 2019 roku usługi dostępne w punktach pomocy zostały uzupełnione o nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i nieodpłatną mediację. Również zakres nieodpłatnej pomocy prawnej został znacznie poszerzony w stosunku do lat wcześniejszych, m.in. o usługę sporządzania projektów pism, z określonymi wyłączeniami.

Osoby uprawnione

Zgodnie z w/w ustawą :

- nieodpłatna pomoc prawna
oraz
- nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku.

Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, składa pisemne oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Osoba korzystająca z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej dodatkowo składa oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku. Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Z powyższych usług można korzystać w dowolnie wybranym punkcie w kraju.

Mapa punktów wraz z danymi teleadresowymi znajduje się na stronie:

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

Zakres i forma

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

1. poinformowanie osoby fizycznej, zwanej dalej „osobą uprawnioną”, o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym,
2. wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego,
3. sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym,
4. nieodpłatną mediację ,
5. sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście adwokat lub radca prawny, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach z ich upoważnienia aplikant adwokacki lub aplikant radcowski.

NIEODPŁATNE PORADNICTWO OBYWATELSKIE

Poradnictwo obywatelskie obejmuje działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu.

W razie potrzeby, sporządza się wspólnie z osobą uprawnioną plan działania i wspomaga w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje między innymi porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego.

W zakres poradnictwa obywatelskiego może wchodzić również nieodpłatna mediacja.

NIEODPŁATNA MEDIACJA

Mediacja to „**dobrowolny i poufny proces, w którym fachowo przygotowana, niezależna bezstronna osoba, za zgodą stron pomaga im poradzić sobie z konfliktem**” .

Nieodpłatna mediacja obejmuje:

- poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających;
- przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;
- przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;
- przeprowadzenie mediacji;
- udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

Nieodpłatna mediacja nie obejmuje spraw, w których:

- sąd lub inny organ wydały postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego;
- zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

EDUKACJA PRAWNA

Edukacja prawna obejmuje :

działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, dotyczące w szczególności upowszechniania wiedzy o:

- prawach i obowiązkach obywatelskich;
- działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej;

- mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów;
- możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa;
- dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Zadania, o których mowa powyżej, mogą być realizowane w formach, które w szczególności polegają na opracowaniu informatorów i poradników, prowadzeniu otwartych wykładów i warsztatów oraz rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych zwyczajowo przyjętych form komunikacji, w tym prowadzeniu kampanii społecznych.

ZASADY ŚWIADCZENIA NIEODPŁATNYCH USŁUG POMOCOWYCH

1. Wszystkie ww. formy pomocy świadczone są osobiście w wyznaczonych punktach w powiatach i miastach na prawach powiatu.
2. Przyjmowanie zgłoszeń na nieodpłatne porady odbywa się telefonicznie pod specjalnie wyznaczonym do tego celu numerem telefonu wskazanym przez starostę lub za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.
3. Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz.U. z 2017 r. [poz. 1824](#)), może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość.

Przejdź do strony głównej programu DARMOWEJ POMOCY PRAWNEJ :

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>

UWAGA

W związku z epidemią COVID-19 zmieniają się zasady świadczenia nieodpłatnych usług pomocy prawnej, poradnictwa obywatelskiego i mediacji. Prosimy o zapoznanie się z komunikatem:

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/news,14909,komunikat-w-zwiazku-z-zagrozeniem-covid-19.html>

Prosimy również o zapoznanie się z poniższymi komunikatami:

1. komunikat w związku ze zmianą przepisów ustawy, znajdującego się na stronie:
<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/news,14914,komunikat-w-zwiazku-zezmiana-przepisow-ustawy-o.html>

2. zestawienia wprowadzonych zmian w ustawie, w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, znajdujących się na stronie:
<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/news,14913,zestawienie-zmian-wustawie-o-nieodplatnej-pomocy.html>

3. komunikat w związku z opracowaniem przez Ministra Sprawiedliwości i Głównego Inspektora Sanitarnego Zaleceń dla funkcjonowania punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w związku z zapobieganiem oraz zwalczaniem zakażenia wirusem SARS-CoV2 i rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem, opublikowanego na stronie:

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/news,14915,komunikat-w-zwiazku-z-opracowaniem-zalecen.html>

Zestawienie zmian w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

<https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/aktualnosci/news,14913,zestawienie-zmian-w-ustawie-o-nieodplatnej-pomocy.html>